
Jaarverslag 2010

RekenKamer
MAASTRICHT

Jaarverslag 2010 van de Rekenkamer Maastricht

1 Inleiding

In het verslagjaar heeft de rekenkamer aan zes onderzoeken gewerkt; vijf onderzoeken werden afgerond, één onderzoek zal in 2011 worden afgerond. Daarnaast zijn vooronderzoeken verricht ten aanzien van een vijftal mogelijke onderzoeksonderwerpen. Een toelichting vindt de lezer onder punt 3 Activiteiten.

2 Samenstelling

In het verslagjaar zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de leden van rekenkamer. De rekenkamer is bestaat uit de heer Mathijs Mennen, voorzitter, de leden mevrouw Klaartje Peters de heren Jan-Willem van Giessen, Ton Dreuw en Karel van der Esch.

Mevrouw Resy Delnoy heeft in augustus 2010 afscheid genomen van de Rekenkamer als onderzoeker/secretaris. Per november 2010 is mevrouw Marjolein Heesbeen aangesteld in de functie van secretaris.

3 Activiteiten

3.1 Onderzoek

De belangrijkste doelstelling van de rekenkamer is de controlerende functie van de Gemeenteraad te versterken en tegelijkertijd voor de inwoners van Maastricht zichtbaar te maken wat er terechtgekomen is van de beleidsvoornemens van de Gemeente Maastricht. Die doelstelling werd eerst en vooral nagestreefd door het uitvoeren van 6 onderzoeken.

De onderzoeken werden in werkgroepen bestaande uit enkele leden uitgevoerd. De onderzoeker/secretaris maakte tot augustus 2010 deel uit van werkgroepen.

Aan de voorzitter van de Raad werden achtereenvolgens de volgende rapporten aangeboden (tussen haakjes staat de datum van aanbidding van het onderzoeksrapport).

Spreadingsbeleid coffeeshops. Hoe de gemeente Maastricht omgaat met tegengestelde

belangen. (10 maart 2010). De rekenkamer heeft het onderzoek op eigen initiatief uitgevoerd, omdat ze aandacht wilde besteden aan de manier(en) waarop een beleidsinstrument wordt ingezet in een situatie van tegengestelde belangen. De wijze van inzet heeft, net als de kwaliteit van een instrument en de acceptatiegraad door raad en burgers, invloed op het resultaat. Het onderzoek heeft conclusies opgeleverd, die samengevat kunnen worden als volgt:

Maastricht heeft veel daadkracht en volharding getoond bij de aanpak van de drugoverlast, heeft zich opgesteld als pionier en zich niet laten afschrikken door wettelijke beperkingen en weerstanden van andere overheden. De gemeente Maastricht heeft evenwel bij de ontwikkeling van het spreadingsbeleid geen analyse gemaakt van de verschillende startposities van de betrokken buurgemeenten in het algemeen en de gemeente Eijsden in het bijzonder. De gemeente Maastricht is er ook niet in geslaagd om met de gemeente Eijsden consensus te bereiken over de uitgangspunten en de doelstellingen van het instrument spreiding van coffeeshops. De communicatie met de buurgemeenten, met name met Eijsden, lijkt niet gebaseerd te zijn op een doordachte strategie en Maastricht is er niet in geslaagd Eijsden te overtuigen met feiten en cijfers.

In de vorm van aanbevelingen kunnen deze resultaten gebruikt worden bij toekomstige projecten waarin tegengestelde belangen aan de orde zijn.

Quick scan gemeenterekening 2008 (22 april 2010). Het belang van de Gemeenterekening als verantwoordingsdocument van het College aan de Raad is groot. Het document moet de Raad de benodigde informatie bieden om het beleid van het College te kunnen controleren en het beleid waar nodig bij te sturen of aan te passen.

Vanwege het belang van de rekening en de wens van de raad verbeteringen in de jaarstukken aan te brengen, heeft de rekenkamer besloten een beknopt onderzoek naar de kwaliteit van de beleidsinformatie in de Gemeenterekening te doen, en wel specifiek het onderdeel "programmaverantwoording". De centrale onderzoeksvraag luidde: 'Biedt de Gemeenterekening 2008 voldoende en kwalitatief goede verantwoordingsinformatie om de Raad zijn controlerende en kaderstellende rol te kunnen laten vervullen?'. De rekenkamer concludeerde onder meer dat in onvoldoende mate inzicht werd geboden in de (mate van) realisatie van doelen van de programmabegroting 2008, met name doordat in de programmabegroting veelal niet was aangegeven welke (sub)doelen in 2008 behaald dienden te worden. Andere conclusies waren dat de informatiewaarde in de programmaverantwoording ten aanzien van de (mate van) realisatie van de voorgenomen activiteiten mager was, het ontbreken van baten en lasten per (sub)doel binnen het programma het voor de raad onmogelijk maakte zicht te krijgen op de kosten van beleid en het maken van keuzen in beleidsdoelen en activiteiten en dat los van de begroting de informatie uit de programmaverantwoording onvoldoende was om te kunnen beoordelen of gestelde doelen en voorgenomen activiteiten daadwerkelijk waren gerealiseerd. Aanbevelingen waren onder meer om planmatig te werken aan verbetering van de Programmabegroting; de programmaverantwoording zo systematisch mogelijk de vergelijking met de programmabegroting te maken; de baten en lasten binnen de programma's in de Programmabegroting voor de deelprogramma's c.q. de subdoelstellingen uit te splitsen en de verbetering van de beleidsinformatie in de documenten geen uitsluitend ambtelijke aangelegenheid te laten zijn.

Onderzoek Beheer Openbare Ruimte (11 mei 2010). Het doel van het onderzoek was een oordeel te geven over de prestaties van de gemeente Maastricht bij het beheer van de openbare ruimte in woonwijken en in de binnenstad. Hierbij ging het om de effecten van het beheer: wat zien we op straat en hoe ervaren de inwoners dit? De centrale onderzoeksvraag luidde: Hoe doeltreffend is de gemeente in het beheer van de openbare ruimte? Deze vraag werd opgesplitst in de subvragen: Wat is het objectief vastgestelde kwaliteitsniveau van de openbare ruimte? Hoe ervaren inwoners en bezoekers van Maastricht de kwaliteit van de openbare ruimte? Hoe is de raad geïnformeerd over de resultaten en eventuele wijzigingen van het beleid?

De rekenkamer concludeerde dat de kwaliteit van de openbare ruimte in Maastricht over de onderzochte periode 2004-2010 op een acceptabel en redelijk stabiel niveau is. Na 2005 is er op sommige punten sprake van een lichte terugval. Bij de herijking van het beleid in 2009 is vastgesteld dat bij gelijkblijvend beleid (en middelen) de kwaliteit van de openbare ruimte verder zal afnemen. De rekenkamer heeft de volgende aanbevelingen gedaan: actualiseer belangrijke beleidsdocumenten, bepaal waar klant- en buurtgericht werken daadwerkelijk meerwaarde heeft, versterk het ingezette instrumentarium voor klant- en buurtgericht werken en zorg voor betere managementinformatie.

Onderzoek Burgerinitiatieven (25 november 2010). Tussen 2004 en 2009 hebben negen burgerinitiatieven plaatsgevonden die tot een raadsbesluit geleid hebben. De Rekenkamer is nagegaan hoe de gemeente deze initiatieven behandeld heeft en op welke wijze de Raad bij de behandeling betrokken was en over de afhandeling ervan geïnformeerd wordt. De centrale vraagstelling luidde: 'Wat is er gebeurd met de tussen 2004 en 2010 ingediende burgerinitiatieven en zijn er verbeteringen mogelijk in het proces van

behandeling?' Op enkele onderdelen is verbetering van de procedure mogelijk, en op grond van de bevindingen deed rekenkamer de volgende aanbevelingen: preciseer de procedure, verbeter de communicatie met de indieners en blijf werken aan verwachtingenmanagement.

Onderzoek kandidaatstelling Maastricht culturele hoofdstad 2018 (17 december 2010). De gemeenteraad van Maastricht heeft eind 2008 besloten om Maastricht te kandideren voor de titel Culturele Hoofdstad van Europa 2018. Het project Culturele Hoofdstad is in Maastricht uitgegroeid tot een belangrijk speerpunt van beleid. Gelet op het maatschappelijke en het grote financieel belang wilde de rekenkamer in het onderzoek o.a. de volgende vragen beantwoorden: Welke kaders heeft de gemeenteraad voor het project culturele hoofdstad vastgesteld? Welke doelstellingen worden nagestreefd? Hoe is de kandidaatstelling georganiseerd (projectorganisatie, proces, etc.)? Wat is er geleerd van de ervaringen van andere (kandidaten) culturele hoofdsteden? Hoe ziet de begroting eruit? Is er een risicoanalyse uitgevoerd? Welke resultaten zijn bestendig als de kandidaatstelling niet lukt? Op welke wijze wordt de raad tijdens de uitvoering van het project geïnformeerd en op welke momenten is voorzien dat de raad besluiten neemt?

De rekenkamer concludeerde dat:

- de kandidaatstelling binnen de geformuleerde beleidskaders van de gemeente Maastricht past;
- de ambities van de gemeente Maastricht groot zijn en ver reiken, maar dat de vertaling in concrete doelstellingen nog moet plaatsvinden;
- de financiële onderbouwing van de activiteiten in de periode tot en met het indienen van het bidbook (eind 2012) globaal is, en dat nog onduidelijk is wat de gevolgen zijn voor de bestaande cultuurbudgetten;
- het niet duidelijk is welke resultaten van het project bestendig zijn als de kandidatuur misloopt;
- er op het moment van rapporteren geen analyse van de succeskans of een concurrentieanalyse beschikbaar was;
- de kosten voor de periode na 2012 noch de baten zijn geraamd, en niet duidelijk is welke resultaten van de investeringen in de kandidaatstelling overblijven indien in 2014 blijkt dat Maastricht niet de Culturele Hoofdstad van Europa wordt;
- de gemeente zich heeft georiënteerd op de ervaringen van andere steden die in het verleden Culturele Hoofdstad van Europa zijn geweest, maar deze resultaten zijn niet op een systematische manier aan de Raad gepresenteerd;
- de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht en de directie/bestuurder in de conceptstatuten van de stichting die de kandidatuur van Maastricht moet voorbereiden helder zijn beschreven, maar dat de oprichting van de stichting en de benoeming van de directie later plaatsvinden dan gepland;
- er geen analyse is aangetroffen van de risico's in de diverse fasen van het project;
- er afspraken zijn gemaakt over de manier waarop en de frequentie waarmee de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang van het project, maar dat de relatie tussen de gemeenteraad en de stichting die de kandidatuur gaat voorbereiden niet is geregeld.

3.2 Lopend onderzoek

Onderzoek Grondbeleid. De gemeente Maastricht wil zich – zo blijkt uit de nota "Verwervings- en taxatieprotocol 2009" van april 2009 - actief opstellen in het maatschappelijke krachtenveld en eist daarbij een initiërende en regisserende rol op. Ze wil daarbij op voet van gelijkheid met belanghebbenden (grondeigenaren, ontwikkelaars/bouwers, corporaties) in onderhandeling treden en samenwerken. In dit onderzoek staan drie hoofdvragen centraal:

1. Op welke manier geeft Maastricht uitvoering aan het grondbeleid?
2. Op welke wijze wordt de raad betrokken bij de kaderstelling en controle op de uitvoering van het grondbeleid?
3. Wanneer en op welke wijze worden de projecten binnen het grondbeleid herijkt en geëvalueerd? Daarbij zal concreet worden ingezoomd op de herijking van het woningprogramma in 2009.

In ieder geval komen daarbij de volgende vragen aan de orde:

1. Wat zijn de door de Raad vastgestelde kaders voor het grondbeleid?
2. Op welke manier wordt uitvoering gegeven aan het grondbeleid? Welke middelen zijn daarvoor beschikbaar en op welke manier worden projecten uitgegeven en gefinancierd?
3. Op welke manier vindt verevening plaats binnen het OBM en binnen projecten?
4. Worden projecten periodiek herijkt? Op welke manier worden de resultaten van de herijking doorgerekend?
5. Hoe is de herijking van het woningprogramma 2010 -2020 tot stand gekomen en verwerkt in de meerjarenraming? Waarom is het woningprogramma in 2009 herijkt en op welke manier heeft dit geleid tot een financiële vertaling van € 60 – 80- mln.
6. Op welke manier wordt de raad in staat gesteld de controlerende functie met betrekking tot de uitvoering van het grondbeleid uit te oefenen?

Dit onderzoek zal in het voorjaar 2011 worden afgerond.

3.3 Onderzoeksagenda 2010 en gerealiseerd onderzoek

Op de onderzoeksagenda 2010 stonden de volgende voorgenomen en lopende onderzoeken:

- Grondbeleid
- Subsidiebeleid
- Wet Werk en Bijstand
- Burgerinitiatieven
- Evenementenbeleid en Winterland
- Licentiebeleid
- Opvolgonderzoek
- Spreidingsbeleid Coffeeshops: *Hoe de gemeente Maastricht omgaat met tegenstelde belangen.*
- Quick Scan Gemeenterekening
- Beheer Openbare Ruimte
- Kandidaatstelling Maastricht Culturele Hoofdstad 2018

Daarvan is in 2010 het onderzoek naar burgerinitiatieven afgerond. Het onderzoek naar het grondbeleid verkeert in de afrondingsfase (zie hierboven). De afgeronde onderzoeken naar beheer openbare ruimte, spreidingbeleid coffeeshops, quick scan gemeenterekening en het onderzoek naar de kandidaatstelling van Maastricht als Culturele Hoofdstad 2018 waren in 2009 gestart.

De onderwerpen subsidiebeleid en re-integratiebeleid/Wet Werk en Bijstand zijn doorgeschoven naar de onderzoeksagenda van 2011. Het beoogde onderzoek naar het evenementenbeleid en Winterland is in 2010 uitgesteld, maar zal in 2011 alsnog worden uitgevoerd. De agenda voor 2011 en verder staat in de vooruitblik in paragraaf 5.

3.4 Vergaderingen Rekenkamer Maastricht

In 2010 hield de rekenkamer twaalf plenaire vergaderingen. Hoofdpunten van bespreking waren de voortgang van lopende onderzoeken. Verder waren regelmatig de contacten met de Raad en met de gemeentesecretaris en het ambtelijk apparaat onderwerp van bespreking.

Ook vonden er bijeenkomsten van de verschillende onderzoeksgroepen plaats en is er regelmatig contact geweest met de gemeentesecretaris, de gemeentelijke contactpersoon van de rekenkamer en vakambtenaren over plannen van aanpak en lopend onderzoek.

3.5 Overige activiteiten

De verdere ontwikkeling en professionalisering van de rekenkamer kreeg vorm in een reflectiebijeenkomst. De rekenkamer organiseerde voor de derde keer een dergelijke bijeenkomst om te bezien hoe de eigen efficiëntie en effectiviteit kan worden bevorderd en om te spiegelen aan het functioneren en de werkwijze van andere rekenkamers.

Om vier grote onderzoeken per jaar ook in de toekomst te kunnen blijven doen, heeft de rekenkamer besloten voorgenomen onderzoekstijd (en daarmee onderzoeksbudget) strakker te bewaken. Ook heeft de rekenkamer de doelstelling meer diepgang na te streven ten aanzien van presentaties en kennisoverdracht in c.q. naar de Raad.

3.6 Communicatie

Met de burger probeerde de rekenkamer contact te leggen door middel van een oproep op de website om ideeën voor onderzoek aan te dragen. Met de publicatie van de onderzoeksrapporten ondersteunde de rekenkamer het werk van de Gemeenteraad en nodigde in het verlengde daarvan de burgers uit te reageren.

Omdat er in maart 2010 gemeenteraadsverkiezingen plaatsvonden, heeft er in 2010 geen regulier overleg met de (inmiddels opgeheven) Kleine Rekeningcommissie van de gemeenteraad plaatsgevonden. Met de gemeentesecretaris sprak de rekenkamer over de Plannen van Aanpak voor voorgenomen onderzoek, lopend onderzoek en over de onderzoeksagenda. De samenwerking met de ambtelijke organisatie is goed en prettig verlopen. De goede samenwerking met de procescoördinator bevorderde een snelle informatie-uitwisseling zeer.

De rekenkamer nam deel aan werk- en discussiegroepen van de NVRR.

4 Middelen

Financiële verantwoording 2010

Kosten per onderzoek

Onderzoekskosten 2010											
	Plenair overleg	Spreidings-beleid	Jaar-rekening	Openbare ruimte	Burger-initiatieven	Kandidaat-stelling MCH2018	Grond-beleid	Vooronder-zoeken 5x	Secr. algemeen	Totaal 2010	
2010	28.531	3.991	5.711	5.878	6.379	13.138	32.673	4.949	13.520	114.770	
2009		27.535	5.224	18.500							
totaal		31.526	10.935	24.378							
										Bijkomende kosten	4.227
										Totaal kosten 2010	118.997
										Beschikbaar budget	130.000

*De kosten van de secretaris zijn zoveel mogelijk toegerekend aan de onderzoeken.

5 Vooruitblik: onderzoeksagenda 2011 e.v.

De Rekenkamer heeft voor 2011 en verder de volgende onderzoeksagenda vastgesteld. Deze omvat vier grote onderzoeken en één kleinere:

1. Winterland. Gelet op de maatschappelijke, financiële en politiek-bestuurlijke impact van dit dossier, acht de rekenkamer het opportuun onderzoek te doen naar Winterland vanuit het perspectief van het evenementenbeleid van de stad. Bij dit besluit heeft ook een rol gespeeld dat de rekenkamer in november 2010 van het raadslid de heer J. Hoen (CVP) het verzoek heeft gekregen om onderzoek te doen naar de gang van zaken rondom het conflict tussen Winterland en de gemeente Maastricht.
2. Subsidiebeleid. Gedacht wordt aan een onderzoek naar de effectiviteit van het subsidiebeleid en de sturingsmogelijkheden die het de gemeente biedt, dit aan de hand van een analyse van de relatie tussen subsidieverstrekking en de resultaten en effecten van de stichting Trajekt.
3. Effectiviteit re-integratiebeleid. De rekenkamer is van plan om in 2011 onderzoek te doen naar het re-integratiebeleid van de gemeente Maastricht. Daarbij is de rekenkamer met name geïnteresseerd in de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid en de sturings- en verantwoordingsinformatie op dit terrein die de gemeente ter beschikking staat.
4. Buurtgericht werken. De Rekenkamer denkt aan een onderzoek naar de instrumenten die de gemeente Maastricht inzet om de buurtbewoners te bereiken en in welke mate de gemeente de burgers met deze instrumenten aantoonbaar weet te bereiken. Hierbij zal tevens de rol van de buurtplatforms worden onderzocht en de mate waarin bewoners daadwerkelijk het beeld hebben dat zij invloed kunnen uitoefenen op het beleid en de uitvoering in hun buurt.
5. Jaarstukken 2010. Het betreft een herhalingsonderzoek van de Quick scan Gemeenterekening 2008, die in april 2010 verscheen. In dit kleine onderzoek zal voor de programma's economie en mobiliteit de rapportage in de Programmabegroting 2010 en de Gemeenterekening 2010 (Programmaverantwoording) worden onderzocht. Doel van het onderzoek is aanbevelingen te doen voor een betere verantwoording aan de raad. De onderzoeksvraag luidt: 'Bieden de Programmabegroting 2010 en de Gemeenterekening 2010 voldoende en kwalitatief goede informatie om de Raad zijn controlerende en kaderstellende rol te laten vervullen, en in hoeverre zijn er zichtbare verbeteringen ten opzichte van 2008?'

De onderzoeksagenda 2011 is te vinden op www.rekenkamermaastricht.nl onder 'de Rekenkamer'.

Ondanks de ambities van de rekenkamer is het niet waarschijnlijk dat de onderzoeksagenda in 2011 geheel kan worden afgerond. De Rekenkamer wil ook graag een agenda hebben die zo flexibel is dat snel gereageerd kan worden, bijvoorbeeld op een verzoek uit de Raad of de bevolking een bepaald onderzoek te doen. Begin 2011 zijn reeds twee onderwerpen uitgewerkt tot plannen van aanpak.

Maastricht, maart 2011

G.M.M.W. Mennen RA (voorzitter)